

GUSTAVAS ORDBÖCKER

MANUAL

MED TALSYNTER

NY UTÖKAD UPPLAGA

FÖR WINDOWS, MAC OS X OCH LINUX

Gustavas ordböcker
Ordbokspaket på dvd
Version 4.0, 2011
Art.nr 32320-03
ISBN 978-91-44-06790-2
Enanvändarlicens

Svenska ordboken:
baserad på 5:e utökade upplagan 2003 av bokversionen
Engelsk ordbok:
baserad på 10:e utökade upplagan 2010 av bokversionen
Författare: Bengt Oreström

Talsyntes, med rösterna Erik, Elin och Peter från Acapela Group ingår.

© Studentlitteratur och författaren
Studentlitteratur ger ut Gustavas ordböcker och
använder varumärket Gustava under licens
© Program: Bengt Sjöln
Installationsprogram: Inno Setup,
© 1997–2005 Jordan Russel (www.jrsoftware.org)
Delar av denna mjukvara är
© 1996–2005 The Freetype Project (www.freetype.org) och
© 1998–2005 Julian Smart, Robert Roebing et al (www.wxwidgets.org)

Printed by MPEG Production, Sweden 2011

Innehåll

Presentation av ordböckerna	4
Principer och symboler	5
Engelskt uttal	6
Systemkrav	7
Nu startar vi	8
Windows	8
Macintosh	9
Linux	9
Så här använder man ordböckerna	10
Sökmetoder	10
Vanlig sökning	10
Stavningsstöd	10
Bläddra	11
Fritextsökning	11
Knappar	11
Allmänt	13
Automatisk sökning	13
Snabbtangenter	14
Inställningar	15
Skärmläsare och talsynteser	17
Enhetsomvandling	17
Programvarulicens	18
Service och support	20

Presentation av ordböckerna

De två ordböckerna är mycket moderna och aktuella och täcker gott och väl de båda språkens allmänna och centrala ordförråd från ålderdomliga till ultramoderna ord och uttryck från vardagligt till formellt språkbruk. De innehåller dessutom ett stort antal facktermer inom olika ämnesområden.

Svenska ordboken bygger på den 5:e utökade upplagan 2003 och innehåller över 40 000 uppslagsord, uttryck och fraser. Förklaringar ges på enkel och naturlig svenska och ofta även ett antal synonymer och exempel. Här finns också en stor mängd främmande ord och lånord. Ordklass och böjning framgår klart. Dessutom finns ett innehållsrikt appendix.

Engelsk ordbok bygger på den 10:e utökade upplagan 2010 med mer än 100 000 uppslagsord, uttryck och fraser, både brittiska, amerikanska, australiska och irländska. Uttal visas tydligt med vedertagna fonetiska symboler. Även denna ordbok har ett fylligt appendix.

I båda dessa ordböcker kan man söka efter ord inte bara på vanligt sätt, utan du som användare kommer dessutom att kunna hitta ord även om du skriver in dem med felaktig stavning. Mer om detta finns att läsa på sid. 10–11. Det är lätt att vandra mellan ordböckerna då de bara ligger ett klick ifrån varandra.

Principer och symboler

Ord som stavas lika men har helt olika betydelser har en siffra framför sig:

1 tång ett verktyg

1 date datum

2 tång en havsväxt

2 date dadel

Böjningsformer anges inom snedstreck:

gran /*granen; granar*/

tooth /*teeth*/

vänta /*väntade; väntat*/

find /*found; found*/

grön /*grönare; grönast*/

little /*less; least*/

Skriver man in en böjd form av ett ord (t.ex. *granar*, *väntade*, *grönare*), leds man normalt till ordets grundform där böjningen framgår.

OBS! I engelska språket kan ord skrivas ihop eller isär (t.ex. *airmail/air mail* = flygpost). Hittar man inte ett sådant ord i form av ett ihopskrivet och eget uppslagsord, ska man därför se under det enkla ordet, här: **air**.

- ♦ *romb* används för att avskilja ordklasser inom ett uppslagsord (t.ex. **bo** *subst.* ♦ *verb*)
- * *asterisk* betyder att ett ord har oregelbunden böjning (t.ex. **äta** *verb* eat*)
- ◌ *triangel* under en vokal visar var betoningen ligger i ett svenskt uppslagsord (t.ex. **besked**)
- ® inregistrerat varumärke
- hänvisningspil

Engelskt uttal

Vokaler

[i:]	keep
[ɪ]	sit
[e]	bed
[æ]	bad
[ɑ:]	park
[ʌ]	cup
[ɔ:]	ball
[ɒ]	hot
[u:]	blue
[ʊ]	book
[ɜ:]	girl
[ə]	about
[aɪ]	kind
[aʊ]	how
[eɪ]	take
[eə]	bear
[ɪə]	near
[ɔɪ]	boy
[ʊə]	poor
[əʊ]	go
[aɪə]	fire
[aʊə]	flower

Konsonanter

[ŋ]	sing
[ð]	this
[θ]	thing
[ʒ]	pleasure
[dʒ]	John
[ʃ]	ship
[tʃ]	child
[w]	walk
[z]	zoo

Betoning

' (hög accent) = huvudtryck

, (låg accent) = bitryck

t.ex. *understand* [ˌʌndə'stænd]

Understrykning = ljudet

kan utelämnas i uttalet,

t.ex. *station* [steɪʃən]

När det gäller betoningen av

sammansatta adjektiv som t.ex.

left-handed anges det betonings-

mönster som råder när ordet står

predikativt (*to be left-handed*).

I attributiv ställning (dvs. före

ett substantiv) blir mönstret

normalt det omvända, alltså:

he is ,left-'handed

a 'left-,handed man

Systemkrav

Windows XP/Vista/Windows 7

Mac OS X 10.4.x/10.5.x/10.6.x

Linux

Nu startar vi

Windows

INSTALLERA

- Lägg dvd:n i datorns dvd-läsare. "Installationsprogram för Gustavas ordböcker" startar automatiskt.
- Följ instruktionerna på skärmen. Du får möjlighet att välja var "Gustavas ordböcker" ska installeras och om du vill lägga en genväg till "Gustavas ordböcker" på skrivbordet och/eller en snabbstartknapp bredvid startmenyn. Vill du bara godkänna förslagen, kan du trycka på "Nästa" på alla sidor.

STARTA PROGRAMMET

I startmenyn hittar du programgruppen "Gustavas ordböcker" och i den hittar du programmet "Gustavas ordböcker". Har du inte under installationen valt bort att lägga en genväg på skrivbordet, så kan du även dubbelklicka på genvägen "Gustavas ordböcker" på skrivbordet. Valde du att göra en snabbstartknapp kan förstås denna användas.

AVINSTALLERA

I startmenyn i programgruppen "Gustavas ordböcker" hittar du "Avinstallera Gustavas ordböcker". Klicka på den och godkänn avinstallationen.

Macintosh

INSTALLERA

- Lägg dvd:n i datorns dvd-läsare. Öppna mappen *MacOS X*. Dra programmet *Gustavas Ordböcker* och släpp det t.ex. i Program-mappen.

STARTA PROGRAMMET

- Dubbelklicka på "Gustavas ordböcker".

AVINSTALLERA

- Släng "Gustavas ordböcker" i papperskorgen.

Linux

INSTALLERA

- Lägg dvd:n i datorns dvd-läsare. Öppna mappen "Linux".
- Flytta "Gustava" till din hårddisk.

STARTA PROGRAMMET

- Dubbelklicka på "Gustava".

AVINSTALLERA

- Släng "Gustava" i papperskorgen.

Så här använder man ordböckerna

SÖKMETODER

För att söka väljer du alltid först vilken ordbok du ska söka i. Det gör du antingen genom att klicka på menyn *Ordbok* och välja *Svenska ordboken*, *Engelsk-svenska ordboken* eller *Svensk-engelska ordboken* eller genom att klicka på menyn i fönstret och välja där. Sedan skriver du in vad du vill söka efter i sökfältet till vänster om knappen *Sök!* och gör sökningen genom trycka Enter, klicka på knappen *Sök!* eller välja en flik. Det finns en flik för varje av de fyra olika sätten att söka i ordboken: *Vanlig sökning*, *Stavningsstöd*, *Bläddra* och *Fritext*.

VANLIG SÖKNING

Vanlig sökning söker efter det ord eller uttryck du skrivit in i den ordbok du har valt. Du kan även skriva in böjda former av ord och får då träff på grundordet. Exempelvis: *fötterna* ger träff på *fot*, *sprungen* ger träff på *springa*. Om det ord du skrivit in inte hittas görs automatiskt en sökning med stavningsstöd. I vanlig sökning kan du även använda * som jokertecken i början eller slutet av ord. T.ex.: om du söker efter *pre** så visas alla ord som börjar på *pre*, om du söker efter **rim* så visas alla ord som slutar på *rim*. Vid sökning med jokertecken visas maximalt 1 000 uppslagsord.

STAVNINGSSTÖD

Detta är en enastående funktion som hjälper dig att hitta ett ord där du är lite osäker på stavningen. När du valt fliken *Stavningsstöd* och skrivit in ditt ord med den stavning du tror är den rätta, presenterar datorn snabbt ett eller flera förslag på skärmen som den anser mest liknar ditt sökord. Ex: söker du efter *asusijera* så får du förslaget *associera*, söker du efter *sykkel* får du förslag som *cykel*, *sekel*, *sickel*, *cirkel*. Även här kan du söka efter både böjningsformer och hela uttryck.

BLÄDDRA

Bläddra är den sökmätod som påminner mest om att bläddra i den tryckta ordboken. Bläddra visar alla orden på en bokstav i taget. Medan du skriver in i sökfältet så hoppar *bläddra* fram till det första ord vars stavning börjar så som du skrivit. Ex: skriver du *b* i sökfältet så visas alla ord som börjar på *b*, och överst är det första ordet på *b*, skriver du *bl* så hoppar den ögonblickligen till *black* om är första ordet som börjar på *bl*, *blä* hoppar till *bläck* osv. Du behöver alltså ofta bara skriva början på ett ord för att hitta det i ordboken.

FRITEXT

Fritext söker på all text i artiklarna. Ex: söker du efter *exakt* så visas alla artiklar som innehåller ordet *exakt*. Detta kan vara praktiskt för att hitta synonymer till exempel. Vid fritextsökning visas maximalt 1 000 uppslagsord.

KNAPPAR

backa till föregående sökresultat

gå till nästa sökresultat

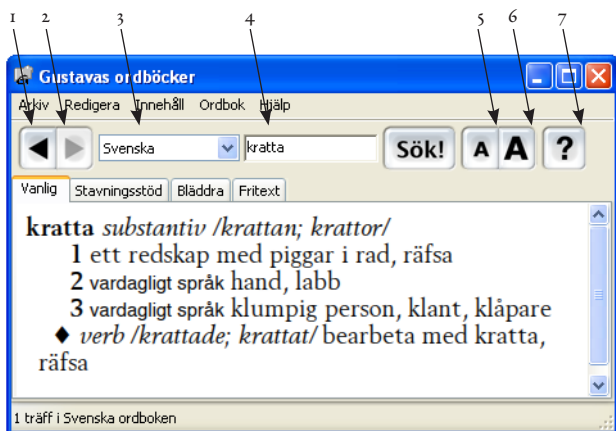
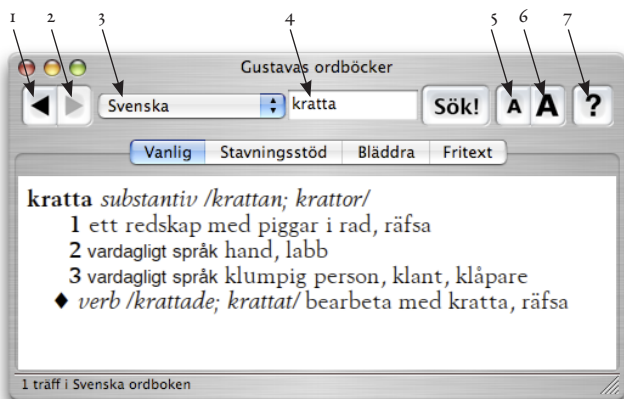
förminska texten i ordboken

förstora texten i ordboken

öppna hjälp-fönstret, här finns även appendix till båda ordböckerna

1. Backa till föregående sökresultat
2. Gå till nästa sökresultat
3. Val av ordbok
4. Sökfält
5. Förminska texten i ordboken
6. Förstora texten i ordboken
7. Öppna hjälp-fönstret (här finns även appendix till båda ordböckerna)

ALLMÄNT

Du kan alltid utelämnat eller ta med mellanslag, accenter och andra tecken som inte är bokstäver. Sådant tas inte hänsyn till vid sökning. Du kan bläddra i sökresultatet med piltangenterna och markera genom att klicka på ett ord eller markera en hel artikel genom att dubbelklicka. Om du högerklickar eller trycker mellanslag får du upp en meny där du kan välja att kopiera, läsa upp eller söka efter det markerade i någon av ordböckerna.

Allt du kan göra i programmets fönster kan du också göra genom menyerna eller snabbtangenter som står bredvid valen i menyerna.

AUTOMATISK SÖKNING

För att underlätta användandet av *Gustavas ordböcker* så att det kommer till maximal nytta för dig så har vi försökt göra det enklare och snabbare att söka på följande sätt:

- Om du drar och släpper ett ord på programmet så sker en sökning på det ordet.
- Om du klistrar in ett ord genom att trycka CTRL-V eller ÄPPLE-V så sker en sökning på det ordet.
- Om du har *Bevaka urklipp* ikryssat så söker ordboken så fort något hamnar i urklipp. Du kan då ha exempelvis Firefox (eller vilket program som helst!) och ordboken sida vid sida och allt du behöver göra för att slå upp ett ord är att dubbelklicka på ordet, så att det blir markerat, och trycka CTRL-C eller ÄPPLE-C, för att kopiera det till urklipp, så görs sökningen ögonblickligen. Om endast *Sök automatiskt vid aktivering* är ikryssat så måste du klicka på programmet så att det blir aktivt för att sökningen ska göras.

Vid automatisk sökning används alltid vanlig sökning. Sökning sker först i den ordbok du valt men om ordet inte hittas där provas det andra språket först innan sista försöket sker med stavningsstöd.

Ex: Har du valt *Svenska ordboken* och söker efter *broker* med någon av ovanstående metoder så hittas inte *broker* i *Svenska ordboken* och därför slås det upp i den *Engelsk-svenska ordboken*.

SNABBTANGENTER

F1	Visa hjälp och appendix
F2	Välj Svenska ordboken
F3	Välj Engelsk-svenska ordboken
F4	Välj Svensk-engelska ordboken
F5	Läs upp vald artikel
F6	Välj Vanlig sökning
F7	Välj Stavningsstöd
F8	Välj Bläddra
F9	Välj Fritext
F10	Mindre text
F11	Större text
Ctrl-S eller ⌘-S	Gå till sökfältet och markera allt
Ctrl-Y eller ⌘-Y	Töm sökfältet
Ctrl-O eller ⌘-O	Gå till sökresultat
Ctrl-P, ⌘-P eller mellanslag	Visa meny för markering
Ctrl-B, ⌘-B eller ALT- ←	Backa till förra sökningen
Ctrl-N, ⌘-N eller ALT- →	Gå till nästa sökning

Inställningar

Menyvalet *Inställningar ...* som du hittar under menyn *Redigera* på Windows och Linux eller under *Gustava* på Mac OS X öppnar en dialog med inställningar för Gustavas Ordböcker.

FLIKEN SÖKNING

Sök automatiskt vid aktivering: Ska vara ikryssad ifall programmet ska söka automatiskt när det aktiveras d.v.s. när det hamnar överst genom att du klickar på det eller byter program med ALT-Tab exempelvis.

Bevaka urklipp: Ska vara ikryssad ifall programmet ska söka automatiskt när du kopierar något från ett annat program.

Kom ihåg historik: Ska vara ikryssad ifall du vill att tidigare sökningar ska komma ihåg efter att du avslutar Gustavas ordböcker.

Glöm historik: Tar bort alla tidigare sökningar ur historiken.

FLIKEN TAL

Läs upp vald artikel automatiskt: Ska vara ikryssad ifall du vill att programmet ska läsa upp ett uppslagsord eller en hel artikel när du bläddrar med piltangenterna.

Kopiera vald artikel automatiskt: Som *Läs upp vald artikel automatiskt* men kopierar till urklipp istället för att läsa upp. Används tillsammans med vissa talsynteser som läser upp från urklipp.

Endast uppslagsord: Ska vara ikryssad ifall du vill att endast uppslagsordet i fetstil ska läsas upp eller kopieras automatiskt när du bläddrar, annars läses hela artikeln upp. Du kan alltid läsa upp hela artikeln genom att trycka F5.

Svensk röst: Här väljer du vilken röst som ska användas för att läsa upp svenska ur ordböckerna. Menyn innehåller de talsyntesröster som finns installerade på datorn. Du måste ha en svensk röst installerad för att det ska låta rätt. Talsyntes, med de svenska rösterna Erik och Elin, från Acapela Group medföljer Gustavas ordböcker för installation under Windows och Macintosh.

Engelsk röst: Här väljer du vilken röst som ska användas för att läsa upp engelska ur ordböckerna. Den brittiska talsyntesen Peter, också från Acapela Group, medföljer Gustavas ordböcker. Menyn innehåller de talsyntesröster som finns installerade på datorn.

Talhastighet: Här kan du välja hur snabbt du vill att talsyntesen ska tala.

Visa sökresultat för skärmläsare: (Endast på Windows) Här kan man välja ifall man vill att en skärmläsare ska kunna se hela artikeln för varje ord som hittas i ordboken, endast uppslagsordet eller om skärmläsaren inte ska se sökresultatet alls. Se avsnitt om skärmläsare nedan.

FLIKEN UTSEENDE

Kortare artiklar: Ska vara ikryssad ifall du vill att termer i ordboken ska förkortas så som *Am.* istället för *Amerikansk* och *adj* istället för *adjektiv*.

Alltid överst: Ska vara ikryssad ifall du vill att *Gustavas Ordböcker* alltid ska flyta ovanpå andra fönster.

Automatisk fönsterstorlek: Ska vara ikryssad ifall du vill att *Gustavas Ordböcker* ska justera höjden på fönstret automatiskt efter hur stort sökresultatet är. Höjden justeras maximalt så att fönstret når till nedankanten på skärmen.

En del av dessa inställningar finns tillgängliga under Redigera-menyn också.

Skärmläsare och talsynteser

Gustavas ordböcker kan själv styra talsynteser (SAPI på Windows exempelvis eller Apple Speech) för att läsa upp sökresultat och artiklar ur ordböckerna. Skärmläsare klarar inte av att läsa upp artiklar med blandade språk så detta är en förutsättning för att kunna läsa upp korrekt. Skärmläsare behövs däremot för att få knappar och menyer upplästa och även för att kunna visa sökresultatet för en punktdisplay.

I *Inställningar* ... under fliken tal kan man på Windows välja hur mycket man ska visa för skärmläsaren.

Ifall man använder tal och vill kunna få artiklar korrekt upplästa ur Engelsk-svenska och Svensk-engelska ordböckerna så bör man välja att inte visa sökresultat för skärmläsare utan låta *Gustavas Ordböcker* själv läsa upp antingen med automatik eller genom att trycka F5 med en artikel markerad. Ifall man använder punktdisplay så bör man istället visa hela sökresultatet för skärmläsaren.

Enhetsomvandling

I appendix till *Engelsk ordbok* finns en mängd tabeller för enheter och omvandling mellan olika längdmått, rymdmått, viktmått och temperatur. På dessa sidor finns också ett formulär där du kan mata in ett värde i en känd enhet så omvandlas det automatiskt till de övriga enheterna när du trycker Enter.

Ex: Om du i Appendix 9 Temperatur (Temperature) skriver in 100 i rutan framför Celsius och trycker Enter så kommer rutan framför Fahrenheit att visa 212. 100 grader Celsius är alltså 212 grader Fahrenheit.

Programvarulicens

Programvaran skyddas av upphovsrättslagstiftning och internationella upphovsrättskonventioner samt andra immaterialrättsliga lagar och konventioner. Programvaran säljs inte, den licensieras.

1. AVTALETS OMFATTNING

Detta avtal beviljar er följande rättigheter:

- Installation och användning av programvaran, på en dator åt gången.
- Kopiering av programvaran endast för säkerhetsändamål.

Observera att för installation i nätverk krävs speciellt avtal för fler-användarlicens.

2. ÖVRIGA RÄTTIGHETER OCH BEGRÄNSNINGAR

- Ni har inte rätt att distribuera exemplar av programvaran till tredje part.
- Ni har inte, förutom vad som är uttryckligen tillåtet enligt lag, rätt att förändra, dekompile eller på annat sätt utnyttja koden till programvaran.
- Ni har inte rätt att hyra ut, leasa ut eller låna ut programvaran.
- Ni har inte rätt att kopiera programvaran förutom vad som anges i detta avtal.
- Ni har rätt att varaktigt överlåta samtliga era rättigheter enligt detta avtal, under förutsättning att Ni inte behåller något exemplar, Ni överlåter hela programvaran och mottagaren accepterar villkoren i detta avtal.
- Programvaran licensieras som en enskild produkt. Dess komponenter får ej delas upp för användning.
- Studentlitteratur AB har rätt att säga upp detta avtal om Ni bryter mot något av licensvillkoren. I sådant fall måste Ni förstöra samtliga exemplar av programvaran och samtliga dess komponenter.

- Även om denna produkt levereras på mer än ett medium har Ni endast rätt att använda ett exemplar av programvaran så som beskrivs i detta avtal.
- Oavsett innehållet i detta avtal får Ni endast använda uppgraderingar och uppdateringar till att ersätta befintliga licenser av programvaran. Uppgraderingen eller uppdateringen ger Er alltså inte fler licenser.

3. UPPHOVSRÄTT

Äganderätten och upphovsrättigheterna till programvaran (inklusive bilder, animationer, text och tillbehörsprogram som finns i programvaran) ägs av Studentlitteratur AB. Programvaran skyddas av upphovsrättslig lagstiftning och internationella upphovsrättskonventioner. Till följd härav måste Ni behandla programvaran på samma sätt som annat upphovsrättsligt skyddat material. Ni har dock rätt att framställa en kopia av programvaran för säkerhetskopiering eller arkivering eller installera programvaran på en enskild dator under förutsättning att Ni behåller originalet endast för säkerhetskopiering eller arkivering.

4. GARANTIER

Med undantag av vad som följer av tvingande lag tillhandahåller Studentlitteratur AB programvaran i befintligt skick. Studentlitteratur AB friskriver sig vidare från alla, såväl uttryckliga som underförstådda, garantier avseende programvaran. Ni står ensam hela risken för användning av programvaran.

5. ANSVARSBEGRÄNSNING

Med undantag av vad som följer av tvingande lag ansvarar Studentlitteratur AB under inga omständigheter för skador, varken direkta eller indirekta sådana, som uppstår på grund av användning eller felaktig användning av programvaran.

Service och support

Om du får problem med Gustavas ordböcker ska du vända dig till oss för att få hjälp. Även synpunkter, både ris och ros, är välkomna till: kundsupport@studentlitteratur.se